

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูดาเยาแห่งเมืองจะนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา

ผู้วิจัย นางสาววัศราภรณ์ ผอมแก้ว

ปีที่พิมพ์ 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา 2) ออกแบบและพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูดาเยาแห่งเมืองจะนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูดาเยาแห่งเมืองจะนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูดาเยาแห่งเมืองจะนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การออกแบบและพัฒนารูปแบบ การทดลองใช้รูปแบบ และการประเมินผลรูปแบบ ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 5 ห้องเรียน นักเรียนทั้งสิ้น 150 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้องเรียนที่ 5 โรงเรียนบ้านนา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 2) แบบสัมภาษณ์ศิลปินพื้นบ้านในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา 3) แบบประเมินรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูดาเยาแห่งเมืองจะนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา 4) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดย

ใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดาษาแห่งเมืองจนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สารระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา 5) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมืองไทยและศิลปินในท้องถิ่นของเรา 6) แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดาษาแห่งเมืองจนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สารระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา และ 7) แบบประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดาษาแห่งเมืองจนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สารระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาสมมติฐานการวิจัย 1) รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดาษาแห่งเมืองจนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัด ชายแดนใต้ สารระการเรียนรู้นาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชานาฏศิลป์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดาษาแห่งเมืองจนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สารระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการวิเคราะห์เอกสาร นโยบายทางการศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบริบทของชุมชนและแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้านนาฏศิลป์ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติจริง และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์กับบริบททางวัฒนธรรมของชุมชนพหุวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งจากข้อจำกัดด้านเวลาเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2. ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูตยาแห่งเมืองจนะ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) D : Development การพัฒนาความพร้อมและทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน 2) A : Action การร่วมกิจกรรมและแสวงหาความรู้ใหม่ผ่านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 3) N : Native การเชื่อมโยงความรู้กับบริบทวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) C : Creative การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ จากความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ และ 5) E : Enjoy การเรียนรู้อย่างมีความสุขและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบดังกล่าวพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิด CIPPA Model และการใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer) เพื่อส่งเสริมการคิด การมีส่วนร่วม และการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีผลการประเมินรูปแบบ ดังนี้

2.1 ผลการประเมินรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูตยาแห่งเมืองจนะ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\mu = 4.64, \sigma = .32$)

2.2 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูตยาแห่งเมืองจนะ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\mu = 4.74, \sigma = .12$)

2.3 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูตยาแห่งเมืองจนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา พบว่า การทดลองใช้รูปแบบดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) และการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) ผลการทดลอง พบว่า รูปแบบมีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 65.79/66.67, 76.43/77.78 และ 85.77/86.37 ตามลำดับ และผลการนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 87.89/88.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม

3. ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนโดยใช้รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูตยาแห่งเมืองจนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ DANCE Model สามารถพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้านนาฏศิลป์ได้อย่างครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์พื้นบ้าน สามารถปฏิบัติท่ารำและสร้างสรรค์การแสดงได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีทักษะการทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้นาฏศิลป์และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 8.80 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 26.50 คะแนน และผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูตยาแห่งเมืองจะนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูตยาแห่งเมืองจะนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62, S. D. = .29$) และครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายมัชฌิมาพัฒนา มีความคิดเห็นว่ารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและส่งเสริมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ “ระบำบุดูตยาแห่งเมืองจะนะ” ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.69, \sigma = .44$) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DANCE Model สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ